

Стенографски дневник

НА 67. заседание

Вторник, 28 май 1946 г.

(Открито в 15 ч. 45 м.)

Председателствувал подпредседателят Георги Трайков.

Секретари: д-р Георги Славчев и Георги Христов.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Съобщения:	Стр.
Отпуски	735
Проекторешения	735
Законопроекти	735
Законодателно предложение	744
По дневния ред:	
Законопроекти: 1. За изменение и допълнение на закона за пенсията за изслужено време. (Първо четене)	735

Говорили:	Стр.
Игнат Илиев	738
Асен Драгнев	739
Иван Андреев	740
Д-р Досю Досков	741
Любен Георгиев	742
2. За прехвърляне върху С. С. С. Р. собствеността на германското имущество в България. (Второ четене)	743
Дневен ред за следващото заседание	744

Председателствувал Георги Трайков: (Звън) Присъствуват нужният брой народни представители. Откривам заседанието.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: Александър Ковачев, Андрей Денев, Билял Дурмазов, Берис Кълев, Васил Мавриков, Ектор Петров, Ганю Златинов, Генали Влашки, д-р Георги х. Гецов, Георги Пеев, Георги Енчев, Груди Атанасов, Гьoko Габровски, Димитър Панайотов, Дончо Дончев, Екатерина Аврамова, Елена Кецкарова, Жеко Жеков, Живко Живков, Здравко Митовски, Иван Геловски, Иван Димитров, Иван Евтимов, Иван Каменов, Иван Кирев, Иван Топчиев, Иван Арнаудов, Йордан Панайотов, Йордан Маргенов, Костадин Русинов, Кръстю Славов, Марин Маринов, Николай Джанков, Николай Иванов, Нинко Стефанов, Пело Петовски, Петко Куниш, Петър Ковачев, д-р Петър Попсадов, Руси Табаков, д-р Сергей Мисирков, Симеон Ковачев, Славен Кударов, Славя Пункаров, Спиро Трингов, Стефан Прокопиев, Стою Нелчев, Титко Черноколев, Тодор Атанасов, Тодор Кръстев, Тодор Панайотов, Тодор Янакиев, Хайрула Мюмюнов, Хюсени Еминов и Янко Стамболов)

Председателството е разрешило отпущ на следните г-да народни представители: Васил Мавриков — 2 дена, Виктор Петров — 4 дни, Груди Атанасов — 5 дни, Иван Каменов — 2 дена, Петко Куниш — 1 ден, Йордан Чобанов — 3 дни, Израел Барух Майер — 1 ден.

На следните г-да народни представители следва Народното събрание да разреши искания отпущ, понеже са се ползували с повече от 20 дни.

Народният представител Георги Енчев иска 4 дни отпущ. Който е съгласен, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Ганю Златинов иска 1 ден отпущ. Който е съгласен, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Желязко Стефанов иска 3 дни отпущ. Който е съгласен, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител Иван Янков иска 1 ден отпущ. Който е съгласен, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

В Бюрото са постъпили следните законопроекти и предложения:

От Министерството на финансите — предложение за одобрение на постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 8 май 1946 г., протокол № 53, относно разрешаването да не се издават наказателни постановления по актовете за констатиране на лишаване и недоимъци при пренасянето на вината от реколта 1944 г. за изваряване на спирт в спиртните фабрики по 14. постановление на Министерския съвет от 1 август 1945 г., протокол № 122.

От същото министерство — предложение за одобрение решението на пресчетарната комисия, взети в заседанието ѝ от 8 май 1946 г., протокол № 7.

От същото министерство — законопроект за освобождаване вносците на временно внесени в страната тютюнови амбалажни материали от задължението да бъдат изнесени, поради това, че са изостанали по причина преместване границата ни след 9 септември 1944 г. в гръцки и югославянски области.

От същото министерство — законопроект за разрешаване безмитен внос на дрехи (ушити или на плат), бельо, обща и лекарствата малки количества, за лични нужди, извозвани на български от странство като подаръци от техни близки

От Министерството на войната — законопроект за допълнение на чл. 2, буква „г“, от наредбата-закон за даване привилегии на наградените с „Ордена за храброст и знака му“.

От Министерството на земеделието и държавните имоти — законопроект за уреждане собствеността, владението и ползуването на общинските мери и общинските и държавни гори, измислени вследствие прокарване границата между България и Румъния през 1913 г.

От същото министерство — законопроект за изменение и допълнение на закона за прехвърляне собствеността на държавното стопанство „Минкова махала“ край гара Бойчиновци, Михайловградско, от Министерството на земеделието и държавните имоти на кооперативния земеделско-индустриален комбинат „Минкова махала“, гара Бойчиновци.

Присъстваме към първа точка от дневния ред:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за пенсията за изслужено време от 1932 г.

Председателството предлага, мотивите към законопроекта да не бъдат четени. Който е съгласен с това предложение, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да прочете законопроекта.

Секретар д-р Георги Славчев (з): (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТ за изменение и допълнение на закона за пенсията за изслужено време от 1932 г.“

§ 1. Алинея втора на чл. 3 се изменя така:

„При фонда се учредява постоянен комитет в състав: главния директор на държавните дялгове, който е и председател на същия, и членове: директора на пенсията; управителя на Българската народна банка, или негов заместник; един съдия от Върховния административен съд; един представител на Министерството на войната; един представител на Общия работнически професионален съюз; един представител на Общия съюз на пенсионерите и един актьор, посочени от дружеството на актьорите.“

§ 2. Член 5 се изменя така:

„Чл. 5. Дава право на пенсия времето, прекарано на служба, платана с заплатата, месечно възнаграждение или надница:

а) при всички държавни, общински и изборни учреждения, при обществени учреждения, влиепени по закон в общата държавна организация, както и при ония учреждения, макар и не държавни, по които служители се ползуват с права на държавни служители, признати им с закон;

б) при кооперативните сдружения, при водните синдикати, при Българската ипотечна банка, при Българското параходно дружество и при ония стопански предприятия, които са създадени с прякото участие на държавата или общините с държавни или общински средства;

в) при Академията на науките; Българския археологически институт; Българо-италианския институт за цялостно подобрене на земята; „Червен кръст“, българска болница „Евлогий Георгиев“ в Цариград; благотворителното дружество „Евлогий“ — азлите; при професионалните сдружения и съюзи на служителите от учрежденията, предвидени в този член; при народните читалища; на служителите при Министерството на народното здраве, платани от Рокфелеровата фондация;

г) при учрежденията подведомствени, пряко или косвено, на православната българска църква, с изключение на митрополитите;

на свещенослужителите при българската църква в други държави;

д) на учителите при български училища в други държави; на учителите и служителите български поданици в частните училища в България, поставени под контрол на съответното министерство; на секретарите при консулствата във от България, назначени с заповед от министъра на външните работи и на изповеданията; на ветеринарните лекари, които по договор, въз основа на постановленията на Министерския съвет, са постъпили на югославска служба;

е) на работниците (умствени или физически), с изключение на сезонните и наети за случайна работа при учрежденията, обгръщащи се в този член, и на временните стенографи при Народното събрание и при Столичната община;

ж) при фондовете, болничните и посмъртни каси в учрежденията, обгръщащи се от този член; при бившите околийски и окръжни сиромиталища за сираците от войните;

з) времето, което се е зачитало за пенсия при влизането в сила на това изменение.

§ 3 Създава се нов чл. 5-а:

„Чл. 5а. Зачита се за пенсия времето, което дава право на пенсия на задължително осигурените за случай на инвалидност, старост и смърт по закона за обществените осигуровки и по закона за осигуряване на умствените работници. Зачита се за пенсия за осигуровката за инвалидност, старост и смърт по закона за обществените осигуровки и по закона за осигуряване на умствените работници времето, зачитащо се за пенсия по закона за пенсията за изслужено време.“

§ 4. Към чл. 6 се създават следните три алинеи:

„Времето, прекарано на фронта от нещатните участници във войните — на действителна служба, мобилизирани или доброволци — от 5. X. 1912 г. до 28. VII. 1913 г., от 1. X. 1915 г. до 28. IX. 1918 г. и от 9. IX. 1944 г. до 31. X. 1945 г. се признава за държавна служба и се зачита за пенсия и за класиране. Участници във войните на фронта са всички военнослужащи, които са служили във войскава част през време, когато тази част се е намирала в оперативната зона на театъра на военните действия, определена с заповед на министъра на войната.“

На лица, които са заемали служба, даваща право на пенсия за изслужено време, и които са били уволнени преди 9 септември 1944 г.:

а) по чл. 20 (стар чл. 15) от закона за защита на държавата; по закона за защита на нацията; по чл. 70 от закона за народното просвещение; по чл. 24 от наредбата за ръководство, надзор и управление на основните училища;

б) поради борбата им срещу фашистката власт и

в) по други причини, но взели участие в народноосвободителната войска (партизани), били политически затворници, интернирани в концентрационни лагери, в наказателно-трудови групи или били политически емигранти се признава за пенсия, повишение за 6 изслужени години и за степенуване времето, прекарано във от служба до 9 септември 1944 г., като прекарано на длъжността, от която са уволнени. Това време се зачита най-много до 5 години.

Доказването, че дадено лице е било уволнено поради причините, упоменати в предходната алинея, става с удостоверение, издадено от учреждениято, от където лицето е било уволнено; учреждениято може да събере сведения от комитет на О. Ф. по местослуженето на уволненото лице. Ако учреждениято не може или отказва да издаде исканото удостоверение, установяването на казаните причини може да стане по съдебен ред.

§ 5. В чл. 7 след думите: „офицерите и подофицерите“ се поставят думите: „на нещатните участници във войните на фронта“.

Този същия член се създава следната нова алинея:

„Изслуженото време от 9 септември 1944 г. до 31 октомври 1945 г. се зачита двойно на офицерите и подофицерите, на военномобилизираните служители и на нещатните участници на фронта. Същото изслужено време на всички останали лица, участници в фонда за пенсията за изслужено време, се зачита един път и поотделно.“

§ 6 Създава се нов чл. 12а:

„Чл. 12а. Лицата, които освен службата, призната по закона за пенсията за изслужено време, имат и служба по закона за обществените осигуровки или по закона за осигуряване на умствените работници или по двата тези закона, се пенсионира по условията, предвидени в членове 27а, 27б и 27в от закона за обществените осигуровки. Такива лица получават пенсия от фонда за пенсията за изслужено време, след навършване на 60-годишна възраст, или по-малко от тази възраст, но ако са уволнени по болест и имат 50% и повече изгубена работоспособност, определена по разписанието за болестите, обнародвано в „Държавен вестник“, бр. 11, от 14 април 1925 г. При увеличение на пенсията за изслужено време, поради зачитане служба по чл. 5а, увеличението също се получава след навършване 60-годишна възраст.“

Ако такова лице почина преди да е навършило 60-годишна възраст, наследниците му имат право на наследствена пенсия или на увеличение на пенсията от датата на смъртта.

§ 7. Създава се нов чл. 12б:

„Чл. 12б. Лицата, които имат признати години за пенсия по закона за пенсията за изслужено време и по правилника за пенсиониране на служителите при Българската народна банка, се пенсионира по условията на съответния закон или правилник, съобразно това, къде същите имат преобладаваща служба, смятана по действително изслуженото време.“

Фондът, при който става пенсионирането, получава от държавния фонд съответните пенсионни удържки, вноски и субвенции, заедно с 5% сложна лихва, с период на олихвяване една година.

§ 8. Отменя се забележка VI към чл. 14, създадена с закона за изменение на закона за временно увеличение на пенсията от 31 март 1943 г.

§ 9. Към буква „в“ на чл. 15 се създава нова алинея:

„При определяне на сумите за последните 15 години на лицата, на които се зачита и време, преминало на служба, зачитаща се за пенсия по законите за обществените осигуровки и за осигуряване на умствените работници, се вземат заплати, отговарящи на задължителните вноски, които лицата са внасяли по споменатите два закона.“

§ 10. Отменява се чл. 16.

§ 11. Към чл. 32 се създават следните забележки:

„За бележка I. Наследниците на осъдено лице, което е изпълнило условията за добиване право на пенсия, ако то е амнистирано, макар и посмъртно, имат право на наследствена пенсия.“

За бележка II. Лицата, които са изпълнили условията за добиване право на пенсия, но по политически причини, като борби против фашизма, са били принудени да напуснат пределите на царството, имат право на пенсия за времето, прекарано в емигрантство, но не за повече от пет години.“

§ 12. Чл. 37 се изменя така:

„Чл. 37. Личен пенсионер, постъпил наново на служба, ако бъде уволнен не по собствено желание, има право на пенсия съответно увеличена за повопрослуженото време, а ако напусне службата доброволно, запазва правото на старата си пенсия, макар да не отговаря на условията, предвидени в членове 11, 11а, 12, 12а и 12б на закона.“

§ 13. В края на буква „б“ на чл. 38 се прибавят думите: „на градите, дадени на служители в обявени предмайски, предсептемврийски и други съревнувания.“

В буква „д“ на същия член думите: „с 8% сложна лихва“ и на двете места се заменят с думите: „с 5% сложна лихва“.

В края на същата буква се прибавя следният текст:

„8% удържки върху получените заплати за зачетеното дарено време по алинея втора на чл. 7, като удържките се събират с 5% сложна лихва.“

Алинея първа на буква „е“ на същия член се изменя така:

„е) за служби, които се зачитат за добиване право на пенсия, за които не са правени пенсионни удържки, лицата внасят в приход на фонда 12.5% пенсионни удържки, с 5% сложна лихва, с период на олихвяване една година върху заплати, съответстващи на длъжността, към които те се приравняват по таблиците за заплатите на държавните служители, били в сила през време на службата, а за времето преди 1 октомври 1919 г. — по таблиците за заплатите от 1 октомври 1919 г. Ако лицето внесе пенсионните удържки в приход на пенсионния фонд до края на 1950 г., те се събират без лихва. Същото важи и за качественото време на нещатните участници във войните, като за тях удържките 12.5% се пресмятат върху първата получена платна заплата. За участниците във войните 1912/1913 и 1915/1918 г. тази заплата се взема по размер, предвиден в таблиците за заплатите от 1 октомври 1919 г. В случаите на чл. 6, алинея трета, се събират 12 1/2% пенсионни удържки без лихва върху заплатата, получавана в деня на уволнението на лицето; ако лицето през това време е получавало пенсия, тя на подлежи на връщане. Разпореденията на тази буква не се прилагат за лицата, които са се издължили към пенсионния фонд за удържки за минало време, макар и още да не са пенсионирани. Ветеринарните лекари, които са служили на югославска служба (чл. 5, буква „д“), внасят следните 12 1/2% и други удържки с 5% сложна лихва, пресметнати върху заплатата, отговаряща на съответна държавна длъжност, към която те се приравняват от Министерството на земеделието и държавните имоти. Върху същата заплата се изчислява и размерът на пенсията им.“

За бележката към буква „е“ на същия член става забележка I. Създава се следната нова забележка II:

„За бележка II. Чл. 56 от наредбата-закон за Българската земеделска и кооперативна банка и член единствен от закона за допълнение на чл. 14 от закона за водните синдикати („Държавен вестник“, брой 87, от 23 април 1944 г.) остават в сила, като важат и за лицата, които са получавали месечно възнаграждение или надница.“

След буква „л“ на същия член се създава нова буква „м“:

„м) Вноски и удържки по членове 27а и 27в от закона за обществените осигуровки.“

Последната алинея на същия член, както и забележката към нея, се отменяват, считано от 1 януари 1946 г.

§ 14. Чл. 57 се изменя така:

„Чл. 57. Пенсията за изслужено време не може да се отстъпи или да се залага срещу задължения. Тя не подлежи на запор освен за задълженията за издръжка и тези, посочени в чл. 61, и за задължения, произтичащи от престъпления и полупрестъпления.“

§ 15. Алинея втора на чл. 58 става алинея трета, като се създава следната нова алинея втора:

„Пенсията се прекратява и в следните случаи:

а) когато лицето, след като е било пенсионирано или е увеличilo пенсията си, ползвайки се от разпоредбите на чл. 5а, постъпи на служба, зачитаща се за пенсия по закона за обществените осигуровки или по закона за осигуряване на умствените работници, и б) когато лицето, след като е било пенсионирано само с зачитаната му се служба за пенсия по чл. 5, постъпи на служба, зачитаща се за пенсия по закона за обществените осигуровки или по закона за осигуряване на умствените работници и пожелае да се ползва от това изслужено време.“

§ 16. Чл. 60 се изменя така:

„Чл. 60. Не дава право на пенсия по чл. 5 времето, плащано с: а) еднократно възнаграждение за извършена определена работа; б) възнаграждение на заседание; в) представителни пари; г) лекторско възнаграждение на час; д) възнаграждение в мачута.“

Пенсионер, получаващ някое от горните видове възнаграждение от учрежденията, обгръщащи се в чл. 5, има право да си получава и пенсията."

§ 17. Отменява се чл. 60-а.

§ 18. Създава се нов член 75-а:

"Чл. 75а. Освобождават се от удържки по чл. 38, буква „л“, лицата, които са заварени на служба при влизането в сила на този допълнение на закона и на които службата занапред се предвижда да се зачита за пенсия."

§ 19. Създава се нов чл. 75-б:

"Чл. 75б. Лица, които са заемали служба, която по това допълнение на закона се зачита за пенсия и през същото време са получавали и пенсия, ако искат да им се зачете тая служба, връщат получената пенсия без лихва."

Заварените пенсионери на служба, която сега се зачита за пенсия по чл. 5 или по чл. 5а, са длъжни в тримесечен срок от влизането в сила на това допълнение на закона да поискат прекратяване на пенсията. Пенсията се прекратява след изтичането на тримесечния срок. Пропусналите този срок се глобяват съгласно разпоредбите на членове 58 и 59."

§ 20. Създава се нов чл. 75-в:

"Чл. 75в. Заварени живи лица, уволнени от служба преди влизането в сила на това допълнение на закона, които не са имали право на пенсия по предшествуващите закони, ако с новопризнатото им време отговарят на условията за добиване право на пенсия, предвидени в членове 11, 11а, 12 и 12а, имат право на такава след навършване на 60-годишна възраст. Ако такова лице починае преди да е навършило 60-годишна възраст, наследниците му имат право на пенсия."

Пенсията по този член се отпуска от деня на постъпване на молбата в Дирекцията на пенсията."

§ 21. Създава се нов чл. 75-г:

"Чл. 75г. Лицата, нещатни, участници във войните, добиват право на пенсия, ако с новозачетеното им време като такива отговарят на условията, предвидени в съответния закон, който е бил в сила при уволнението им."

§ 22. Сумата на времето увеличаване на пенсията с основен размер над 3.000 лв. месечно, плащано съгласно наредбата-закон за допълнение на наредбата за кременно увеличаване на пенсията, не може да бъде по-малка от сумата на времето увеличаване, следващо се за пенсия с основен размер 3.000 лв. месечно."

Разпоредбата на предходната алинея е в сила от 1 юли 1946 г."

(Ето мотивите към законопроекта:

МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на закона за пенсията за изслужено време от 1932 г.

Г-да народни представители! Една от важните задачи на съвременната държава е да осигури за пенсия за заположу, инвалидност, старост и смърт, работниците (физически и умствени) и техните семейства, независимо от това, дали работят в държавните и общински учреждения или в частните предприятия. Направеното в това направление у нас е недостатъчно. При сега съществуващото положение има главно две големи групи задължително осигурени с пенсия, във от пенсията на земеделските стопани. Това са от една страна държавните и общински служители, както и тия при обществените учреждения, които са осигурени в фонда "Пенсии за изслужено време", и от друга — наемното работническо, във от държавните, общинските и обществените учреждения, което е осигурено в фонда "Обществени осигуровки" и в този на умствените работници. Обаче законите, които уреждат тази материя, и досега не са изяснили взаимноотностията между тези фондове, макар в много случаи те да се приплитат, и то така, че обикновено страдат интересите на осигурените. Най-често са случаите, при които, след като едно лице е внасяло редовно пенсионна удържка в единия и другия фонд, да не може да получи пенсия, макар общо да има нужното число изслужени години и възраст за такава. Това се дължи на обстоятелството, че зачитаните се години за пенсия при фонда за пенсията за изслужено време не се зачитат за пенсия от фонда "Обществени осигуровки" и този за осигуряване на умствените работници и обратното. Членуването ту в един, ту в друг фонд става не само когато едно лице преминава по свое желание от едно учреждение в друго или става от шатен на надничар, но и когато това става, поради бюджетни или други държавни причини, т. е. не по негово желание.

Липсата на една ясна и постоянна законна връзка между тия фондове е карала заинтересуваните лица често да искат да се правят допълнения на съответните пенсионни закони, каквито искания не липсват и сега. Досегашните допълнения са били частични и не са разрешавали основно този въпрос. С предлагания проект това се постига, като се изясняват взаимноотностията между фонда за пенсията за изслужено време, фонда за обществените осигуровки и този за осигуряване на умствените работници.

Освен това с проекта се предвижда да се направят някои други изменения и допълнения в сега действащия закон за пенсията за изслужено време.

Проектът не засяга овежи членове от закона за пенсията, които се отнасят до условията за добиване право на пенсия и до изчисления размера на пенсията. Те ще бъдат поставени на преоценка и основно разрешение в последствие, когато се окончателно стабилизира стопанското положение в страната и се установят стабилни заплати и надници.

С проекта се предвижда да се направят следните по-съществени изменения и допълнения

1. С изменението на чл. 5, алинея първа, се прави едно съществено изменение, като се предвижда да се зачита за пенсия не само изслуженото време с заплати, както е сега, но и с месечно възнаграждение или с надници. Досега такива служители, с месечно възнаграждение и с надници — са били участници в фондовете при Института за обществените осигуровки. С настоящото изменение се цели, щото всички служители, които служат в учрежденията, упоменати в чл. 5 на закона, независимо от това дали получават заплати, месечно възнаграждение или надници, да бъдат участници в фонда за пенсията за изслужено време.

С новия текст на чл. 5, буква „а“, се дава по-кратка и по-гъвкава редакция относно държавните и обществените учреждения, при които изслуженото време дава право на пенсия. С предлаганата редакция се избягва занапред изброяването на много държавни учреждения, изслуженото време при които дава право на пенсия. Така например избягва се изброяването на следните държавни учреждения: 1) Учрежденията за държавен контрол върху частните застрахователни предприятия; 2) Държавните фондове; 3) Дирекцията за закупуване и износ на зърнени храни; 4) Дирекцията на Българската държавна лотария; 5) Експортния институт при Министерството на търговията, промишлеността и труда; 6) Народния театър, Операта и клоновете му; 7) Погасителната каса и др. Също така избягва се изброяването и на обществените учреждения, вчленени по закон в общата държавна организация, било самоуправителни, каквито бяха земеделските камари, търговско-индустриалните камари, а сега стопанските камари, борсите и др. — било самодейни, каквито са напр. Българската народна банка, Българската земеделска и кооперативна банка, държавните мини и др. В буква „а“ са включени ония обществените учреждения, които са създадени по силата на един специален закон за осъществяването на обществените задачи, обаче са облечени с по-голяма или по-малка публична власт и държавата упражнява над тях известен контрол.

В буква „б“ на чл. 5 са включени такива сдружения и предприятия, които поради техния особен характер и учредяване не се обгръщат от текста на буква „а“ на проекта. Тук са включени в стопанските предприятия, създадени с прякото участие на държавата или общините с държавни или общински средства, каквито са например: общинските стопански предприятия, бившите окръжни стопански предприятия и др.

В буква „в“ на чл. 5 са включени така наречените общо-полезни сдружения. Тези сдружения са изброени поотделно. Това се дължи на обстоятелството, че такива сдружения има много, а само една малка част от тях участвуват в пенсионния фонд за изслужено време и то предимно такива, които по своята дейност са по-близко до дейността на другите учреждения, включени в чл. 5.

В останалите букви на чл. 5 не се правят съществени изменения, освен в буква „е“. Според новия текст на тази буква занапред ще се зачита за пенсия не само изслуженото време на постоянните физически работници, но и на временните, независимо от това, дали са физически или умствени работници.

2. Прави се също така едно важно изменение, като с § 3 на проекта (нов член 5а) се предвижда да се зачита за пенсия по закона за пенсията за изслужено време и времето, което дава право на пенсия по законите на Института за о. о. и обратно. С това изменение се цели да се уреди положението относно цялостното зачитане за пенсия на прослуженото време на такива лица, които имат смесени служби, всяка от които досега се е зачитала само по един от тези пенсионни закони и поради тази причина лицата най-често са оставали без никаква пенсия, макар че през всичкото време са им били правени удържки.

3. Признават се изслужени години за пенсия, за повишение за 6 изслужени години и за степенуване на лица, които са заемали служби, даващи право на пенсия, и които са били уволнени преди 9 септември 1944 г. по чл. 20 (стар чл. 15) от закона за зачитане на държавата, по чл. 70 от закона за народното просвещение и поради борбата им против фашизма.

4. Предвижда се да се зачита, като даващо право на пенсия, времето, прекарано на фронта от нещатните участници в миналите войни. Това положение съществуваше по закона за Общия съюз на запасното войнство, който бе отменен изцяло от 16. X. 1944 г. Възстановяването на това положение относно зачитането на въпросното време за пенсия се налага от гледище на справедливост, тъй като на всички лица, които са се пенсионирали преди 16. X. 1944 г., въпросното време е зачетено, а на тези, които се уволняват и пенсионира след тази дата, не се зачита, което е несправедливо.

Същата привилегия се предвижда и за участниците във войната срещу Германия.

5. Чл. 60 от закона, който урежда положението на пенсионери, заемщи служби, плащани с възнаграждение или надници, които служби досега не са се зачитали за пенсия, се предвижда да се измени с оглед на изменението на чл. 5, с който се предвижда занапред такива служби да се зачитат за пенсия.

6. Предвижда се да се отмени чл. 60а, по силата на който се правят 10% удържки за пенсионния фонд от заплатите на пенсионери, настанени на работа в частни учреждения.

7. При изчисляването на пенсионните удържки за минали служби сложната лихва 8%, както и сега, се предвижда да се намали на 5%, какъвто е средният лихвен процент, с който се оползотворяват капиталите на фонда.

Предвижда се до края на 1950 г. пенсионните удържки за такива служби да се внасят безлихвено, с цел да се засилят приходите на фонда.

Като имат пред вид изложеното, моля, г-да народни представители, да разгледате, гласувате и одобрите настоящия законопроект.

Гр. София, май 1946 г.

Министър на финансите: Проф. д-р Ив. Стефанов

Председателствуваш Георги Трайков: Има думата народният представител г-н Игнат Илиев.

Игнат Илиев (за): (От трибуната) Г-да народни представители! Г-н министърът на финансите, ако сезира народното представителство с законопроекта за изменение и допълнение на закона за пенсията за изслужено време от 1932 г., то е, защото пенсионният проблем на наемния труд въобще не бе правилно разрешен от досегашното законодателство. Отечественоефронтовското правителство няма да бъде оправдано пред българския народ след декларацията му, обявена на 17 септември 1944 г., ако и пенсионният проблем не получи своето по-цялостно и по-пълно разрешение на по-широка социална база.

Още преди великата френска революция се е практикувало даване пенсия по благоволение и преценка на държавните глави и оформяване, разбира се, от парламента, но тия пенсия са имали характер повече на дарения на някои заслужили лица. Раздаването на тия дарения е почивало повече на усмотрение и благоволение, отколзото на заслуга, справедливост, грижовност и социално основание. Обаче трябваше да дойде великата френска революция, за да даде нов облик на вниманието към заслугите на ония, които са ангажирани в държавното строителство. За пръв път френското законодателство провъзгласи известни принципи по отношение добиване правото на пенсия, които принципи и днес се вземат под съображение от законодателните тела в съвременните демократични страни. Те са:

1. Държавата е длъжна да възнаграждава за указаните й услуги, когато важността и продължителността им заслужават признателност. Държавата трябва да заплаща жертвите, принесени от гражданите за обществена полза.

2. Само тия услуги, които представляват интерес за цялото общество, трябва да се възнаграждават от държавата. Услугите, оказани от едно лице на друго, не могат да се отплатят тук, при все че обстоятелствата им дават обществено значение.

3. Всеки, който е служил на отечеството си, който го е защитавал, просвещавал или прославил или дал пример на предаване, към общото благо, е в правото си да иска от нацията признателност и да претендира за възнаграждение, отговарящо на характера и продължителността на оказаните от него услуги.

Тия основни начала се крие голямата държавническа мъдрост. Държавата, неоставяйки задължена към никого, който ѝ е помогнал по един или друг начин, желае да ѝ се служи честно, безкористно и вярно. Нещо повече, държавата подsigурява не само настоящето на наемника си, но грижовно замисля и подsigурява утрешното неизвестно, преплънено с изненади бъдеще. По този начин тя привлича и задържа като сътрудници ония от своите членове, които са проникнати от тия основни начала и които са в състояние всеотдайно и синовно да ѝ се предават в безкористна служба за нейното преуспяване.

Този важен държавен и социален въпрос не е отбягнал от вниманието на учредителите на българската конституция, които са го въздигнали в конституционен принцип. По силата на чл. 166 от конституцията са приети от обикновените Народни събрания първите пенсионни закони, с които са били учредени първите пенсионни фондове.

С първите пенсионни закони държавата подsigуряваше неизвестното бъдеще на ония свои служители, на които беше осигурила и настоящето. Обаче към ония, които се люшкаха и търсеха някакви възможности за омъчненото настояще и бяха случайно намерили само своята дневна подsigуровка, държавата не хаеше. С времето и с борби от неподsigурените държавата постепенно разширяваше социалния елемент в пенсионното законодателство и днес ни се предлага закона в много по-съвършена форма, отколзото са били досегашните.

Законът за пенсията за изслужено време от 1932 г. обедини всички отделни пенсионни закони и съответните пенсионни фондове, за да се избегнат аномалиите, които тия закони създаваха. Така, едно лице, внасяло по тогавашните закони в няколко пенсионни фондове в продължение на повече от 28 години, нямаше право на пенсия, защото отделните закони се самоизключваха. Така, едно лице, служило в гражданското ведомство 25 години, имаше право на пенсия; обаче ако е служило 14 години по изборното ведомство и 11 години в държавно учреждение — нямаше право. Нещо повече, лице, служило 14 години по изборното ведомство и 14 години в гражданското и внасяло удържките в съответните фондове, нямаше законно право на подsigуряване старините си с пенсия, така както добиваше неговият колега. Това е очевидна незакономерност и крайна несправедливост.

Днес имаме същото положение. Обединените пенсионни фондове със споменатия закон за пенсията от 1932 г. съществуват отделно от пенсионните фондове за осигуряване на физическите работници и тия за осигуряване на умствените работници. Социалното чувство на отечествоефронтовското законодателство не бива да допусне един наемник, след като е внасял 25—30 години своите удържки в разни пенсионни фондове, според това, къде е бил на служба, след като е станал фактически негоден за работа, да бъде лишен от заслужената оправдана подsigуровка за старините си. Ако не се изправи тая нецелесъобразност, нанася се голям удар върху вярата в държавата, която не може и не бива, особено днес, да се явява мащеха към най-отрудените и най-слабите стопански съсловия.

Държавата, създавайки голямото социално значение на подsigуряването с пенсия за старини, злополука, болест, инвалидност, смърт, създаде разните държавни пенсионни фондове и тия за физическите и умствените работници. Мотивите и съображенията при създаването на тия закони и фондове бяха най-различни, обаче имат накрая една и съща цел: осигуряване срещу

плащането за същата цел на вноски. Значи, в основните си положения те в много отношения си сходат и имат много допирни точки. Но и в трите закони липсват текстове, които да ги съгласуват и свързват така, че да се запазят интересите както на осигурените в споменатите фондове, така и интересите на самите фондове.

Предлаганият законопроект разрешава това отсъствие на свързка и съгласуване и създава по-голяма хармония между трите закони и ги обединява в един.

Народният съюз „Звено“ намира предлагания законопроект за изменение и допълнение на закона за пенсията за изслужено време от 1932 г. за навременен и належащ и ще го гласува еднотушно по принцип.

Но за да имаме представа относно голямата армия от пенсионери, ще ви дам следната таблица, която не засяга фондовете на физическите и умствените работници. Ние имаме към 1 януари 1946 г. кръгло 40.000 броя пенсия за изслужено време със средна месечна пенсия към 3.500 лв. кръгло; към тях имаме наследствени пенсия 20.000 броя кръгло със средна месечна пенсия 1.600 лв.; имаме към 23.000 броя военно-инвалидни пенсия със средна месечна пенсия към 1.900 лв.; към тях имаме наследствени пенсия към 59.000 броя със средна месечна пенсия 1.600 лв.; пенсия за инвалидност имаме към 1.800 броя кръгло със средна месечна пенсия към 2.400 лв.; към тях имаме 6.400 броя наследствени пенсия със средна месечна пенсия 2.200 лв. Или всичко имаме кръгло 65.000 пенсионери и кръгло 86.000 броя наследствени или всичко кръгло 151.000 броя пенсионери, които годишно получават към 4.070.000.000 лв.

Имаме една друга по-характерна таблица, която народното представителство все трябва да има пред вид, за да може, когато се внесе новият закон за определяне размера на пенсията и на времето за пенсиониране, да даде своето мнение по него. Ето тази таблица: имаме пенсионери с месечна пенсия до 2.000 лв. кръгло 25.000 души, които съставляват 41.63% от всички пенсионери, като средната месечна пенсия за тази категория пенсионери е 1.300 лв.; пенсионери с месечна пенсия от 2.000 до 4.000 лв. имаме кръгло 23.000, или 38% от всички пенсионери, като средната месечна пенсия е 2.900 лв.; пенсионери с пенсия от 4 до 6 хиляди лева имаме 8.100 или 13% от всички пенсионери, като средната месечна пенсия е 4.800 лв.; пенсионери с месечна пенсия 8 до 10 хиляди лева — 908 души или 1.47%, като средната месечна пенсия е 9.263 лв., и пенсионери с месечна пенсия над 10.000 лв. имаме 791, като средната месечна пенсия е 10.167 лв.

Спрях се на тази таблица, защото искам да обърна вниманието ви на известни проявления от страна на някои господа от нашите чиновници, които, макар да са обезщетени с заплата и с пенсия, извънредно много злоупотребяват със своето служебно положение.

При тази голяма грижа на държавата към нейните наемници, при тия жертви, които тя прави, като отделя върху силите си, за да ги подsigури в настоящия ден и за утрешното неизвестно, не малка част, особено тия, заемачи по-големи постове, като че ли не съзнават страшното бедствено положение, в което се намират въобще българският народ, и си позволяват разходи съвсем не отговарящи на бедната българска черта. Защото, г-да народни представители, когато имаме над 118 милиарда лева национален дълг, когато цифрите подсказват, че безработицата и недосягаемостта засягат едва ли не една пета от нашия народ, когато всяка година над 1.200.000 селски чада блуждаят из страната да търсят работа, за да могат да прибавят нещо за изхранването на своите бедни селски семейства, когато цифрите ни говорят, че израждането и дегенерирането тропа на вратата на българското семейство, когато смъртността сред нашите деца е ужасяваща; когато повишът за икономии е голям и тревожен и се надава от вси страни — ние, г-да народни представители, търпим безмилостно пилеене на държавни средства от държавни наемници, на които днес с закон подsigуряваме неизвестното утре. Надникнете в кабинетите на някои началници на отделения, шефове на учреждения, шабове и канцеларии на О. Ф. комитети, кооперации, съюзи и пр. и ще се ужасите от комфорта, надминаващ много тоя на г-да министрите. Едва ли не позлатени обстановки се търпят даже от шефове на възпитателни заведения, докато докладчиците са в прости канцеларии — различне, пред което човек недоумява. Какви народни възпитаници ще излязат от тия учебни заведения и с какво отношение ще бъдат те към българските стопански възможности?

Провсерегте служебно ли се използват превозните средства, тия скъпи държавни автомобили, файтони, коне, почлуга и по; по служба ли се изпращат те от София чак до Видин и други краища на страната и дали е съвпадение, че точно тогава кощават, венчават и пр., или да ги видят, че са някакви големици и могат безсрамно да използват държавните коли, шофьори и по. Защо не се използват влаковете, както правят нашите министри? От Видин изразиха вече на няколко пъти възмущението си за изваането там чак от София с държавен луксозен автомобил на един видински зет. Нима тия държавни средства са дадени, за да се мият държавни служители тук и там с някоя зоза или за набавяне нещо извън купона?

Знаете ли, г-да народни представители, колко остро, до болка го боде българският данъкоплатец, когато вижда това пилеене и злоупотребление на държавни средства от държавни органи? Тия автомобили и комфортна зараза трябва да се бие, и то сериозно, защото и сами сте констатирали надпреварването в това отношение да се вози който трябва и който не, гдето трябва и гдето не, сами сте констатирали стремежа да конкурират с нашите министри, с нашия столичен кмет и т. н. Тоя стремеж на държавните служители към използване на положението излага в значителна степен авторитета на Отечествения фронт. Държав

ните коли са само за нуждите на службите. За частните нужди има коли на пияците. Хората с право се запитват: от къде са средствата за тия комфортни обстановки и защо е това хабене на държавни средства?

Г-да народни представители! Ние сме длъжни да изискваме от изпълнителите на държавна и друга власт да простират краката си според бедната черга на българския народ, да не злоупотребяват с положението си и да не хабят държавните средства за своя угода. Г-да министрите ще услужат само на страната, ако вземат енергични мерки срещу самозабравилите се държавни служители, ще избавят и нас от неприятното положение да правим тук питанья за подобни груби злоупотребления със служебно положение. А, г-да, знайте, че мъчно се отбиват запитванията от нашите доверители за подобни злоупотребления. Най-после зле влияе това разточителство и върху българската спестовност, умереност и грижа за утрешния ден. За това съществува и този голям наплив на кандидати за служби. Това подчертава, че има недождаване във от държавната трапеза.

Г-да народни представители! В законопроекта не се засягат членовете от закона за пенсията, които се отнасят до условията за добиване право и за размера на пенсията. Г-н министърът има сериозни основания за това, обаче много бих го молил да се съгласи да направи известно изключение за пенсионерите, които действително заслужават да им се отдаде напълно заслужено внимание. Това са пенсионерите от 1885 г., ветераните от сръбско-българската война, които се намират в страшно бедствено състояние. Онова, което получават, в сравнение с онова, което те са дали и което и днес и утре ще дават, е толкова нищожно, че трябва да се срамям пред себе си за допускането на тази неоправдана небрежност.

Ако не се лъжа, японският генерал Фудзи на мирната конференция след злополучната световна война 1915/1918 г., за да отбие вълните аветисти на нашите съседи, подкрепяни решително от велики сили, внушително подчертал следните слова: „Рядко в историята ще се намери народ, който да скърби, че е воювал, въпреки че е излязъл победител от войната. Това може да изрази един народ храбър, свободолюбив, патриотичен, ценещ като околото си своята свобода. Това е българският народ. Последният е изразил дълбоката си болка, че е бил принуден да воюва срещу събратята си сърби през 1885 г. И тая му скръб е показана в един паметник, построен на площада в един близък до границата им град, представляващ снажен воин, съкрушен от болка, че държи оръжието, с което е трябвало да се брани срещу братя си сърби през 1885 г. И вие тук искате да унищожите този народ? Историята ще ни клейми. Такъв народ заслужава да е свободен, а не унищожен“. Знаете, г-да народни представители, че това повлия да не бъдем разпокъсани.

Освен това, на кое военно събитие, военен празник, войнишка алелуя и пр., даже и в училищата, не се сочат Шипка и Сливница като най-ярък пример на безпримерно родолюбие и кристален патриотизъм, примери, които за вечни времена ще служат за наваждане не само на нашите поколения, но и на такива в нашите и чужди военни академии?

Тия останали живи, грохнали и немощни старци, са ветераните от войната 1885 г. Лъжепатриотите кощунстваха с техните жертви и усилия, като ги сочеха само за пример, без да им подигурят шо годе старците. Ние сме длъжни да помислим за тях, да им дадем един по-добри старини. Едва през 1942 г. с закон им се отредиха по 600 лв. народна пенсия. Г-да народни представители! Както патриотизмът и саможертвата на нашите шумкари през току-що завършилата се война умиха позора на прожаката и престъпна дворцова камарила и техните набучени глави неизбежно ще налегнат доста много на миротворната везна в Париж, гдето е днес голготата на България, така и историческият паметник на тѣта и мъка в гр. Видин, след успешно завършената война в 1885 г., разтълкуван от японския генерал през мирната конференция в Нюби, спомогна да се не заличи България от картата. Нима не заслужават тия ветерани също така едно внимание? И аз пак повтарям, пак моля г-на министра, нека се замисли малко и за тези останали живи 200 души от 14-те хиляди при образуването на тяхното дружество.

Също моля г-на министра да се съгласи на следните корекции и допълнения в законопроекта:

С § 4 се правят промени в чл. 6. Тук се налага основна корекция. Касае се за признаване за пенсия двойно времето, прекарано на фронта. Всички ония, които се поддържаха по един или друг начин в тила, които избягваха строевите и бойни части, не трябва да се ползват от това право, което се дава на ония, които са били на фронта. Смятам, че с това право трябва да се ползват само ония, които са били в бойна зона.

С постановление № 101 от 1921 г. бяха уволнени много учители като прогресивни. Смятам, че и те трябва да се имат пред вид и да се включат в буква „а“ на този член.

С § 6 се създава нов чл. 12-а, с който се определя възрастта за пенсия 60 години. Предвидената 60-годишна предельна възраст в чл. 27-а, чл. 27-б и чл. 27-в от закона за обществените осигуровки влияе и на новия чл. 12-а от закона за пенсията. Аз считам, че тази възраст е доста голяма. Рядко вие ще видите 60-годишен човек, способен за самостоятелна физическа работа. Ако възрастта се намали поне на 55 години, смятам, че ще бъде по-целесъобразно, още повече, че средната смъртност у нас далеч е под 60 години.

С тия малки корекции и допълнения в законопроекта, Народният съюз „Звено“, след онова, което се изнесе, заявява, че намира законопроекта за напълно приемлив и належащ и ще го гласува по принцип единдушно. (Ръкоплескания)

Председателстващ Георги Трайков: Има думата народният представител Асен Драгнев.

Асен Драгнев (с): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Предлагаият за гласуване законопроект разрешава само една част от големия пенсионен проблем, който днес трона настойчиво за радикално разрешаване. Законопроектът цели да се изяснят взаимноотношенията между двата основни фонда на пенсията — този на пенсията за изслужено време и фондът за Обществени осигуровки и осигуряване на умствените работници. Неотдавна ние приехме един закон за изменение и допълнение на закона за обществените осигуровки. По-съществени изменения засягаха постановленията за прослуженото време през войните, при борбата против фашизма — в концлагери, затвори, участие като партизани в Народоосвободителната войска — постановленията за признаване при пенсиониране времето на служба в държавните, общинските и обществените учреждения по закона за пенсията за изслужено време, което се събира с времето на участие в фондът за Обществени осигуровки, постановленията за наследствените пенсии при обществените осигуровки, за получаващото на повече от една пенсия, щом са внасяни вноски в двата фонда, и други изменения и допълнения, които се налагат от новите условия на живота и от стремежа да се внесе колкото се може повече яснота, социална правда и връзка между двата пенсионни фонда.

Последните съображения и главно съображението да се обхванат от пенсионирането повече хора, които досега не са могли да имат условията за това, налагат внасянето на настоящия законопроект за изменение и допълнение на закона за пенсията за изслужено време от 1932 г., който закон и законът за пенсията за инвалидност в продължение на 14 години са претърпели над 12 изменения и допълнения. Пенсионната законодателна материя трябва да бъде проста и леснодостъпна за разбиране от стотиците хиляди пенсионери и техни близки, интересувани се за своята издръжка. В ерата на социалните осигуровки, в ерата на Отечествения фронт с неговата широка демократична програма за обезпечение здравео, старините и живота на българския гражданин, идеалът е — да не остане без пенсия и осигуровка нито един гражданин и гражданка в нашата свободна родина, която гради своето благоденствие изключително от труда на своя народ. Днес почти всеки български гражданин е утрешен пенсионер — чиновникът, работникът, земеделецът, занаятчията, търговецът. Всеки общественно полезен труд — а такъв трябва занаятчият да бъде всеки труд — следва да получи обществена осигуровка, когато не може да бъде вече творчески. Така пенсионният проблем става общонароден, той става национален проблем. Един огромен свят от български граждани и гражданки е жизнено заинтересуван в този голям социален проблем. Това се вижда от следните данни.

По ведомството на Дирекцията за пенсията имаме пенсия за изслужено време 62.206, при средна месечна пенсия 2900 лв. със всички увеличения; пенсия за гражданска инвалидност 9.531, при средна месечна пенсия 2.213 лв. със всички увеличения; военна инвалидност 82.206, при средна месечна пенсия 1.732 лв. със всички увеличения, народни пенсии и такива на борца срещу фашизма — 4.435, при средна месечна пенсия 3.038 лв.; земеделски пенсия 186.000, при годишен разход един милиард лева и средна пенсия 420 лв. месечно.

Ето тук се налагат неотложно съществени реформи както за увеличаване размера на земеделските пенсии, така и за включване на жените-земеделски стопанки в пенсионния фонд. Това Отечественният фронт е обещал на нашия селски народ и следва незабавно да го изпълни. Имам народни пенсии, отпуснати по законодателен ред от Народното събрание 190, при средна пенсия 3.000 лв. месечно; опълченски пенсии лични само 30 и наследствени 430. Само 30 живи пенсионери — герои от Шипченската епопея, със средна месечна пенсия 1.650 лв. Не следва ли тези всеки ден отиващи си пенсия ветерани да имат поне пенсия равна на тази на пенсионерите борци против фашизма? Имам пенсия на доброволец от войната в 1885 г. 186, при средна пенсия 1.200 лв. месечно.

По ведомството на института за общественно осигуряване към 1 март 1946 г. е имало: пенсия за злополука, лични и наследствени — 3.555, при годишен разход към 48 милиона и средна пенсия около 1.100 лв. месечно, във от семейните и други добавки; пенсия за инвалидност, старост и смърт, лични и наследствени — 6.958, най-голяма пенсия 52.000 лв. годишно, най-малка 18.000 лв. годишно, или 4.333 лв. месечно при голямата пенсия и 1.500 лв. месечно при малката пенсия, без семейните добавки. В обсега на този институт влизат и занаятчийските пенсии, обхващащи 70.000 занаятчийски и 30.000 полужанаятчийски, всичко 100.000 бъдещи занаятчийски пенсионери. Тук влизат и бъдещите търговци-пенсионери към 100.000 души. Изобщо, в грижите на този институт стоят към 500.000 работници, 100.000 занаятчийски и 100.000 търговци — бъдещи пенсионери. Прибавя се и една голяма част умствени работници от фонда за пенсиониране на умствените работници.

От тази малка статистика се вижда, че към Дирекцията на пенсията е ангажиран един 350-хиляден свят от пенсионери. А като вземем под внимание и техните семейства, пред нас се изправя един свят от един милион и половина български граждани и гражданки. Прибавете и ангажираните в обществените осигуровки, също над 1 милион души. Тогава вие ще имате представа за ширината и значението на пенсионния въпрос. Една малка част от този свят не смята пенсията за главен източник на своето съществуване. Всичката друга огромна маса обаче от човешки същества от български граждани и гражданки, съставлява една категория, която става и ляга с мисълта за пенсията, за нейния размер, за чуждото време до осъществяването ѝ и пр. Заедно с все повече разширяващите се социални грижи, утрешният български гражданин

и гражданка ще бъдат сигурните клиенти или на някой от пенсионните фондове, или на фонда при държавния застрахователен институт, законът за който предстои да влезе в действие.

Всичко това, г-жи и г-да народни представители, ни поставя пред въпросите за едно основно разрешение на пенсионния проблем — въпросите за унифициране на пенсионното и застрахователното законодателство, за увеличаване размерите на пенсията и осигуровките, при наличието на тези мизерни средни месечни пенсии; въпросите дори за събиране в едно самостоятелно министерство на пенсията, както е в много културни страни, на всички така разхвърляни у нас ведомства от тази област, взаимноотнормиращия междо които не стоят на наложената от живота основа.

Ние вземаме под внимание съображенията на вносителя на законопроекта, че когато се стабилизира окончателно стопанското положение в страната и се установят стабилни заплати и надници, ще бъдат поставени за разрешение и други въпроси — за размера на пенсията и за подобряване условията за добиване на такива. Това съображение обаче не може да ни остави безучастни към съществуването на тази голяма маса български граждани и граждани. Ние сме длъжни, въпреки обективните пречки, да потърсим пътищата за тяхната подкрепа в преживяваните днес стопански затруднения.

Г-жи и г-да народни представители! Ние ще гласуваме предложените изменения и допълнения в закона за пенсията за изслужено време от 1932 г. Ние напълно одобряваме промените, които се правят. Ние намираме за уместно, в управлението на пенсионния фонд да има представител на ОРПС-а. Ние намираме своевременно прекарването на началата за единство в фонда за изслужено време и този за обществени осигуровки по отношение на службата, прекарана в единия или в другия фонд. Оправдано е да се зачете за пенсия времето, прекарано във войните, включително и в отечествената война, признаване до 5 години на участие в пенсионния фонд на уволнените от фашистките правителства чиновници, заради прогресивните им прояви и убеждения, признаване на прекараното за партизанските антифашистки народоосвободителни чети време, в концлагерите и затворите, както и всички други постановления в проекта, урегулиращи създадените поради тези допълнения и изменения права на пенсионера и неговите наследници, начините за внасяне пенсионни удържки за признатото време с намален процент, и то безплатно за някои категории, постановленията за обезпечение пенсията от залори за задължения и пр.

Във връзка с тези изменения и допълнения ние повдигаме за обсъждане в надлежната комисия следните въпроси:

1. С § 2 и 3 законопроекта цели да включи в фонда за изслужено време надничарите при всички държавни, обществени и изборни учреждения, които досега се осигуряваха задължително по законите за обществените осигуровки. А това, да се превъстанови осигуряването им в обществените осигуровки и да се привлечат само в фонда за изслужено време, е очевидно във вреда на самите пенсионери. Тази категория е обхваната от закона за обществено осигуряване от 1924 г., предвиждащ тяхната осигуровка за изключителност, алополука, старост и смърт, болест и майчинство с по-големи привилегии от тези, които им предлага законът за пенсията за изслужено време — привилегии на право за лекуване, с право на наднично обезщетение през всичкото време на лекуването до 9 месеца, за получаване след това на еднократна помощ, равна на 75 надници, за лекуване за сметка на фонда през време на безработица, поемане разходи при погребение и др. Правото на пенсия за изключителност при Обществените осигуровки се добива с тригодишно участие, при фонда за изслужено време — с 15-годишно участие. Правото на пенсия за старост при Обществените осигуровки е 20-годишно участие — 1040 седмични вноски, при фонда за изслужено време — 20 и 30-годишно участие. Разметите на пенсията за залополука и професионална болест са по-големи при фонда за обществените осигуровки от тия за изслужено време. Пенсия за изключителност при фонда „Изслужено време“ не могат да бъдат по-големи от 7.000 лв. месечно, тези при Обществените осигуровки имат 90.000 лв. годишно — 7.500 лв. месечно максимум. Има и други привилегии, напр. относно размера, прослуженото време, изчислението на пенсията, семейните добавки, удържките и пр. Важното е, че с това изменение на закона за пенсията за изслужено време се измества от ведомството на фонда при обществените осигуровки близо 40.000 осигурени наемни работници при този фонд, а това не е в интереса на стабилитета на този толкова обществено-полезен институт. Това би внесло голямо сътресение в него.

В законопроекта липсват постановления за премахване на една неправда със съпругеските двойки-пенсионери. Справедливо е, преживялата съпруга-пенсионер да получава пенсията на покойния свой съпруг, особено когато тя е от категорията на изиските размери и за своя семейство, издръжката на които е в зависимост от пенсионния доход.

Няма прокарани положения и за онези бивши държавни служители, които са участвали в фонда за изслужено време и уволнени преди да навършат годините за пенсия. Обществено оправдано би било, ако се признае на тази категория правото да довнесат със сложна лихва пенсионните вноски или най-малко правото на пропорционална за времечастия им в фонда пенсия, с минимално 10 или 15-годишно прослужено време. Този принцип на намалена пенсия, пропорционална по размер на времечастия в фонда, е прокаран в много професионални осигурявания, напр. в адвокатската осигурителна каса. Ние подкрепяме молбата до министъра на финансите, отправена по този случай от управителния съвет на непенсионираните бивши държавни служители за изменение чл. 11 от закона за пенсията за изслужено време.

Постъпили са във връзка с това изменение на закона за пенсията и редица други искания, които заслужават внимание. Ние обръщаме надлежното внимание на комисията върху изложението на работниците от Държавната печатница, които искат изменение на чл. 11, буква „а“, от закона, което да засегне лабораторните химици и фар-

мацевтите, шинкографите и други специални служители в Държавната печатница и ведомствени такива. Държавната служба за тях, за да бъдат пенсионирани, да бъде 20 години.

Също такава изложението е дадено и от бившите учители, уволнени от реакционните правителства заради тяхната прогресивна дейност, за тяхната обществена дейност в учителските съюзи, които не могат да довнесат вноските си. Искат и на тях да им се признае след 20-годишно прослужено време право на пенсия.

Г-жи и г-да народни представители! Парламентарната група на Работническата социалдемократическа партия ще гласува предложенния законопроект. Тя иска обаче пенсионният въпрос да бъде основно разрешен, пенсионните фондове и осигуровки и тяхната администрация и законодателство да бъдат поставени на здрава основа. Утрешна България е тая на задоволени и социално обезпечени български граждани. Родната няма да бъде вече майка и машеха, а само грижлива майка за всички свои чада, които, след като са дали младините си, мишиците си, кръвта си, силите и дарбите си за нейния всеотрапен възход, живеят със сигурната мисъл, че утре, когато силите им ги напуснат, когато дойде старост-нерадост, тая любяща майка родина е взела грижата да направи тия старини поледи и радости, за отиди. Те живеят с вярата, че децата им няма да бъдат изоставени. И така, несигурността за утрешния ден, грижата и неволята, които още от младини смущават и хаят силите на творчески полезния български гражданин, ще бъдат заменени с размаха на неговия обществено полезен труд за щастието и благоденствието на цялата страна. (Ръкоплескания)

Председателстващ Георги Трайков: Има думата народният представител г-н Иван Андреев.

Иван Андреев (к): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Пенсионният въпрос е от голямо значение. От неговото правилно разрешение е заинтересуван значителен брой от населението. На 1 януари 1946 г. имаме отпуснати пенсии по разните пенсионни фондове 352.272, изплатени пенсии — 5.363.635.778 лв. Тая сума е събрана: от редовни пенсионни вноски — 2.177.368.166 лв. Остатъкът е внесен от държавата, а именно 3.186.267.612 лв. Като се прибавят и земеделските пенсии на земеделските жени — 180.000 — и други някои неключени групи, числото на пенсионерите ще се закръгли на 540.000. Ако се сметнат само по 3 члена на семейство, ще видим, че една четвърт от населението е заинтересувано от правилното разрешение на пенсионния въпрос.

С законопроекта за изменение и допълнение на закона за пенсията за изслужено време от 1932 г. се допринася не малко за разрешението едно от програмните искания на Отечественния фронт — това за подобрене положението на социално слабите народни слоеве. Фашизмът ни остави тежко стопанско наследство, при което значителен брой обществени групи се обръщат към Народното събрание и основателно търсят подобрене на техните материални и културни условия. Една от тия групи, твърде многобройна, е тая на пенсионерите. Голямото мнозинство от тях са с малки пенсии и много мъчно понасят условията на живота — и преди, и особено след войната. Отечественният фронт взе решителни мерки за подобрене положението на всички бедни социални категории, в това число и на пенсионерите. Но не трябва да се подхранват илюзиите, че подобренето ще дойде лесно. То ще бъде резултат на една упорита и системна борба за стабилизиране стопанското положение на страната. Като резултат на правилното стопанско развитие ще дойде и подобренето на заплатите и пенсията.

Но и при съществуващото стопанско положение може да се направи не малко за уреждане пенсионния въпрос, особено с включване на нови неключени досега групи, които имат право на пенсия.

Като изучаваме сериозно начините на разрешаване пенсионния въпрос до днес ние констатираме редица слабости, грешки и несправедливости, които следва да бъдат отстранени.

1. И до днес не са уредени взаимоотношенията между фонда „Пенсии за изслужено време“ и фонда „Обществени осигуровки“. И до днес съществува тая аномалия, че след като едно лице е внасяло в прослуженото си време пенсионни удържки по двата фонда, да не получава пенсия, при все че има нужното число прослужени години и възраст.

2. Съществуват редица сдружения и предприятия, създадени с прякото участие на държавата и общината, служащите при които не са включени в закона за пенсията.

3. Не се защита правото за пенсия на временните работници.

4. В тежката антифашистка борба мнозина антифашисти, държавни служители бяха уволнени. Те прекараха дълги години без работица, изгубиха прослужено време за пенсия и степенуване и семействата им живяха в нечувана мизерия.

5. Не е уреден още въпросът за времето, прекарано на фронта от всички участници в миналите войни. Не е уреден въпросът за пенсия за прекараното време на фронта и през отечествената война и др.

Отечественофронтското правителство не може да не забележи тия слабости в съществуващите закони за пенсия и да ги остави неуредени, особено когато се отнася за социално слаби категории. С внасянето от г-на министъра на финансите законопроект за изменение и допълнение на закона за пенсията за изслужено време от 1932 г. се отстраняват не само изброените слабости и опущения, а се правят още и редица други изменения и допълнения, които ще допринасят за облекчаване положението на пенсионерите.

Но като констатираме, че законопроекта е навременен и ще внесе важни изменения за разрешаване пенсионния въпрос, трябва да отбележим, че и в него са допуснати положения, които според нас ще трябва да се изменят, а ще трябва да се внесат и някои нови положения, особено за неключени групи, които имат право на пенсия.

Първо. Израствал в борбата с фашизма, победил го, една от главните задачи на Отечественния фронт е да се справи с остатъците му, да ги открие и изкорени. Последователен в тая си борба, Отечествен-

ният фронт не може и не бива да остави пенсионните фондове за агентура на фашизма, да служат като икономическа база. (Ръкоплескания) Касае се за изключване, лишаване от право на пенсия на всички, които са получили такава, лична или наследствена, като организатори или участвували лично в избианията на българския народ в тежката антифашистка борба. (Ръкоплескания) В повсеместни митинги, публични и партийни събрания народът даде израз на възмутената си съвест, като рязко определи своето становище за прекратяване пенсията на народните палачи и убийци. Не може повече да се търпи положението, по невъзможност, по липса на средства да не се дава пенсия на борците антифашисти, а такава да се дава на народните палачи и убийци. (Някои народни представители ръкоплескат)

Налага се незабавна ревизия на пенсията и изключване от такава народните палачи, убийци и техните наследници, като жандармериисти, офицери и др., участвували в народните избиания.

Второ. В законопроекта не е включена групата офицери, които организираха, ръководиха и въодушевяваха въстаническите войски, оперативните зони, бригадите, отредите и четите.

Г-жи и г-да народни представители! Деветосептемврийското въстание се яви резултат на тежка 21-годишна борба срещу фашизма. Един страшен двубой се разви в течение на две десетилетия между невъоръжения народ и въоръжения фашизъм. Изковаха се воли и характери, които ръководиха народа при тия тежки условия с цената на своя живот. Намериха се хора, които презряха удобствата на еснафския живот и за успеха на голямото народоосвободително дело предложиха като дар своя живот. Ще мине време, ще стикнат социалните бури, животът и трудът ще бъдат песен за хората. Новият човек ще изучава историята на революционните борби и ще остане удивен пред героизма, себеприношението и готовността за саможертва на организаторите на антифашистката борба. Това са офицерите-партизани. Ето за тия хора се касае да бъдат включени в законопроекта.

Г-жи и г-да народни представители! След 9 септември 1944 г. офицерският корпус се обнови с две групи офицери: една част от които в миналото са били на действителна служба, уволнени, съдени, осъждани на смърт за техните прогресивни, противомонархически идеи и друга — от народоосвободителните въстанически войски.

На първата група офицери бяха своевременно възстановени всички права. Времето, прекарано във войската, бе зачетено като прослужено с закона от 30 август 1945 г.

Втората група — това са офицерите от народоосвободителните и въстанически войски, които сега са на действителна служба във войската. Належало е по същия начин да бъде уредено и тяхното служебно положение. Не можем да оставим при неуредено положение най-преданните синове на българския народ, които през тежките години на фашисткия терор — 1941/1944 г. — бяха в пърните редици на въоръжената съпротивителна победоносна борба. Като членове на въстаническите щабове, командири на въстанически войски, бригади, отреди и чети, те бяха душата на съпротивителната сила на българския народ против фашизма и реакцията още през 1923 г. и биеха вота след това в течение на две десетилетия където го намерят. Други от тях, с участието си в освободителната борба на испанския народ в 1936-1938 г. доказаха, че са достигнали съвършения тип на борец за истинска демокрация, участвайки в борбата против фашизма не само на нашия, но и на международния фронт.

През отечестваната война те взеха живо участие за разгрома на германския фашизъм, а днес, намирайки се на активна служба, те участвуват в изграждането на нашата народна войска.

За вярна служба и доблестно изпълнение на отечествения дълг към народ и родина, за последователно участие в борбата срещу фашизма по международна линия, при уреждане на тяхното служебно положение, с оглед да добият право на пенсия, както техните другари от първа група, следва да им се признаят известно число години за прослужено време, в зависимост от тяхната възраст.

За база при признаване дадено време за пенсия да се вземат 25 навършени години. Разликата между тази възраст и възрастта, на която офицерът, народен борец, е постъпил на служба, да се признае за прослужено време за пенсия и добиване правата по членове 31 и 32 от закона за военните лица.

Ние мислим, че акт на голямо внимание и признателност към тия многозаслужили борци-антифашисти ще бъде и признаването — следите се пенсионни вноски за това време да не се събират, а да се покрият от пенсионните вноски за същото време, направени глобално върху общия кредит за заплатите по бюджета на Министерството на войната, за тия бюджетни години, по които кредитите са реализирали икономии. Трябва да разрешим радикално този въпрос.

Трето. Всички активни участници и останали верни в антифашистката борба докрай държавни служители, които са уволнени за антифашистка дейност и имат прослужени 15 пълни години, но в последствие не са могли да постъпят на работа, поради бляст и старост, да им се признае правото на пенсия за прослужено време или пък да им се даде известно число дарени години.

Четвърто. Да се приложи и в този законопроект принципът на правото на две пенсии, легнал вече в гласувания закон за народни пенсии, по който могат да се получават две такива: лична (наследствена), евентуално земеделска или инвализна, стига общо основният им размер да не надминава 10.000 лв.

Пето. В § 4 към чл. 6, буква „а“, трябва да се измени съдържанието на текста. Има пропуснати нецелият закон и членове, по които са уволнени държавни служители, каквито са членове 82 и 86 от стария закон за народната просвета и други закони. Затова трябва, според нас, в края на текста на буква „а“ да се добави: „и всички уволнени по силата на специални закони, като антифашисти“.

Шесто. В § 4, чл. 6, буква „в“, думите „това време да се зачита най-много до 5 години“ да се зачеркнат. И наистина, с какво право могат да се намалят прекараните в затвора години на един

политзатворник от 10 или 15 на 5? Очевидна несправедливост. Ние се стремим да дарим хората по заслугите, а в този случай ние намаляваме по 5 и 10 години.

Седмо. На стопанските дейатели, които се занимават с тютюнония въпрос, а също на кооперативните дейатели и особено на ръководните органи на Българската земеделска и кооперативна банка е известна добре благотворната роля, която изиграха и играят днес банковите тютюнови антрепозити, открити от банката през 1933 г. Те заместиха тютюновите кооперации там, където жестокият тютюнов капитал успя да ги умъртви или ослаби тяхната дейност. Те са така наречените кооперации без формално членство, организирани административно, счетоводно и технически като кооперации. Нещо повече, управителният съвет на Българската земеделска и кооперативна банка назначава и уволнява персонала при тютюновите антрепозити.

Тая форма на защита материалните интереси на тютюнопроизводителите се наложи и затвърди като обществена организация, която, с ежегодно редовното си отчитане и доплащане на внесените тютюни, издига високо престижа си сред производителите и укрепи вярата и доверието им към нея.

Персоналът при тютюновите антрепозити популяризира най-успешно идеята за монополизирането на тютюновото производство. С два закона кооперативните служители добиха правото да участвуват в пенсионния фонд на държавата, без да бъдат включени служителите при банковия тютюнов антрепозит. Положението им остава неопределено: нито членуват при пенсионния фонд на държавата, нито при частните служители (О. О.), нито при кооперациите.

Ние смятаме, че въпросът за пенсионирането на тая категория служители ще се разреши правилно, като в допълнение на § 25 от закона за изменение и допълнение на закона за Българската земеделска и кооперативна банка от 7 юли 1942 г. бъдат включени и те, ако е неудобно да бъдат включени в разглеждания днес законопроект, и то за цялото им прослужено време.

С тяхното пенсиониране пенсионният фонд няма да бъде засегнат. Банковите тютюнови антрепозити имат пълната възможност да внесат следите се вноски от образувания и учредени специални фондове и от спестяванията на закупените имоти, складове, инвентар и др. от консигнационните тютюни. В случай че тия фондове и спестявания не могат да понесат всички следите се пенсионни вноски, тогава недостига ще понесат заинтересуваните служители.

Ползувам се от случая да повдигна още един въпрос. В нашата страна прекратят последните години на своя беден живот стари борци из средата на македонската и тракийската емиграция, а така също и в Горноджумайската област. Те са участвували с оръжие в ръка в Илинденското въстание през 1903 г. и в редица акции на народоосвободителното движение в поменатите области. Дали младите и силите си за общонародното дело, което води към съюз на балканските народи и към вечна дружба между югославяните, те изнемогат в старините си. Под предлог именно да се помогне на тия стари борци, фашисткото правителство на Филев издаде „закона за отпускане народни пенсии на особено заслужилите в освободителните борби дейци“ (1943 г.), който бе главно използван да се пенсионират всички македонци и тракийци, които бяха използвани в миналото като организирана фашистка сила в борбата против нашия народ. С право този закон бе отменен на 9 септември, но остава открит въпросът за пенсионирането на истинските борци за национална свобода и демокрация.

Надявам се, че в тоя или друг закон повдигнатият от мене въпрос ще бъде разрешен. Отечествоният фронт ще се притече на помощ на старите ветерани и борци за свобода и демокрация в казаните области.

С тия предложения и добавки и други, които, надявам се, че парламентарната комисия по Министерството на финансите ще вземе под внимание при разглеждане на законопроекта, заявявам от името на парламентарната група на Работническата партия — комунисти, че тя ще гласува по принцип единодушно сложения на разглеждане и одобрение законопроект. (Ръкоплескания)

Председателстващ Георги Трайков: Има думата народният представител г-н д-р Досю Досков.

Д-р Досю Досков (з): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания) Г-жи и г-да народни представители! Поставен е за разглеждане законопроектът за изменение и допълнение на закона за пенсията. Както ви е известно, още след освобождението на България се създаде закон за пенсията, с който се даваха пенсии само на държавните чиновници и на общинските служители. По-късно, с постепенното политическо и социално развитие на страната, се наложи да се създадат специални фондове, от които да могат да се дават пенсии и на други работници. Днес ние имаме три пенсионни фондове: фонд пенсии за държавните служители, фонд „Обществени осигуровки“ и пенсионния фонд за умствени работници.

Законът за пенсията е претърпял много изменения. Днес ни се представя едно ново изменение. Това ново изменение е навременно. То ще може действително да ни даде една пълна яснота за начина на пенсионирането не само на нашите държавни, общински и фабрични работници, но и на всички онези работници, които работят за издигане на нашата материална и духовна култура. Този законопроект, така да се каже, унифицира всички пенсионни фондове и дава нещо по-съвършено. Но трябва да кажа, че има някои опущения в него и аз ще се спра накратко върху тях.

В този законопроект не се урежда положението на уволнените чиновници и офицери след събитията от 9 юни 1923 г. Много чиновници из средата на Работническата партия и Българския земеделски народен съюз бяха изхвърлени от служба. Също и много офицери бяха уволнени. Те и до днес не са приравнени с правата на другите офицери. Повечето от тия чиновници и офицери са на възраст

раст към 60 години. Ще трябва да се замислим и за тях, за да може и на тях да се даде поне една минимална пенсия, за да могат да прекарват добре и спокойно своите старини.

В този законопроект е направено едно опущение и досежно нашето читалищно дело. В § 2, буква „в“, се казва само „при народните читалища.“ Ще трябва да се прибави „и околийски читалищни съюзи и Върховния читалищен съюз“.

Аз ще направя едно отклонение и ако ме удостоите с внимание, аз ще изпитам голяма радост, че тук от тази трибуна ще мога да поговоря, макар накратко, по един въпрос, който ми е така близък; за една културна проява, в областта на която аз съм работил ред години. Това е нашето читалищно дело. Искам да кажа по този въпрос няколко думи, да напомня за работниците в това читалищно дело, които заслужават пенсия, защото те, както във Върховния читалищен съюз, така и в околийските читалищни съюзи и в читалищата, взеха активно участие в борбата за свалянето на фашисткия режим. Вие знаете, че мнозина мислят, че само по политическа линия е могло да се нанесе чувствителен удар на фашисткия режим. Не, ударът дойде и от друго направление — той дойде по линията на нашата просвета, от нашите читалища, от нашите училища. Всички, които стояха на линията на просветата, взеха живо участие в тази борба.

Още в 1923 г. с промяната на властта, първата грижа на Цанков беше да удари нашата просвета. През управлението на Българския земеделски народен съюз се създадоха повече от 100 гимназии и прогимназии в селата, но първата работа на новия режим беше да премахне тези гимназии и да ликвидира нашите читалища. Първата им работа беше да се изземат всички устави на читалищата и да ги съберат във Вътрешното министерство. По този начин те мислеха, че свързват нашите ръце. Казвам „нашите ръце“, защото борбата се водеше тук. Аз бях десеткни години председател на Областния читалищен съюз и по онова време подпредседател на върховната управа и знаех какви горчивини и неприятности изпитахме ние, когато се водеше тази борба.

Като не можах да затлушат нашите читалища, те почнаха да удрият печат, да затварят будни читалища в България. Това направиха и в София, дето удариха печата на 7 читалища, за отварянето на които водихме дело и б-те открийме, а едното, най-дейното тогава и днес, а именно „Аура“, не се отвори. То беше затворено, а членовете на управителния му съвет бяха пръснати. Когато и това не помогна, властта прибегна към тормоз на младежта. Властта прибегна към отстраняване на най-енергичните и най-преданите на нашето читалищно дело; започна да отстранява членове на управителните съвети, и аз, като председател на съвет, с болка на сърцето се разцелях с най-енергични и млади другари, но те по друга линия, ръка за ръка работеха за това свещено дело. Те бяха близки наши другари.

Когато и това не помогна, пристъпни се към премахване на закона за народните читалища и се създаде един крайно реакционен закон, по силата на който властта имаше право да назначава една трета част от членовете на управителния съвет, за да служат като изданици, да разбиват отвътре организацията, да изпълняват липионска роля. И когато през месец декември 1942 г. се свика фашистският читалищен конгрес, ние, опозицията, само 11 души през иглени упи едва можахме да влезем и бяхме усмивани и полигравани. Те ни се насмиваха, че сме дошли едно незначително малцинство, а на другия ден взеха мерки чрез полицията да интервират и наказват другарите от опозицията, които участваха в този конгрес. Но и това не ни помогна. И ние видяхме, че не можем по друг начин да се борим, освен да изпатим младежта в балкана.

Започна общ терор над тази младеж. Аз имах случая да се върна от Лакатник, дето младежта имаше събрание. Младежта беше страшно тормозена и застрашавана. Министърът на вътрешните работи Николайев каза: „Ние ще ви разтурим читалищата.“ Отговорих: г-н министре, ние искаме да съберем младежите от кафенетата, от училищата, от кръчмите и да ги приютим под покрива на читалищата, а вие искате да затворите тези читалища. Затворете ги, но пригответе и пушките. И така стана. Ние дадохме 450 души в партизанските отреди, 840 души дадохме в затворите, 500 души дадохме в лагерите и 313 души, млади и жизнени читалищни дейци, паднаха с пушка в ръка в защита свободата на българския народ и на просветата. (Ръкоплескания) Вечна да бъде тяхната памет!

Намериха се и други стари и млади борци, между които и народният представител Минев, както и Тодор Самодумов и други. Ние можахме да нанесем удара, за да дойде светлата дата 9 септември. Вие наричате тази дата историческа, а ние я наричаме светла дата, защото тази дата показва и освети пътя, по който в бъдеще нашето читалищно дело трябва да върви напред, за да отидем към възход. И тук от името на 300.000 читалищни членове аз изказвам моята благодарност към нашето правителство, че наскоро след 9 септември то премахна стария закон за читалищата и създаде нов закон, който ни развързва ръцете да пишем, устата да говорим и краката да ходим навсякъде, където си искаме, свободно да държим сказки, речи и свободно да се проявяваме.

Като пръв подпредседател на върховната управа на Читалищния съюз трябва да ви кажа, че в едногодишната си дейност ние сме в регистрирали доста завидни успехи. Така ние можахме да раздадем два милиона лева за постройка на читалища. Неотдавна отпуснахме 10.000.000 лв. на Айтос, 10.000.000 лв. на Петрич, 15.000.000 лв. на Плевен и на много, много други читалища. Дадохме 2.000.000 лв. на бедните читалища. В същото време раздадохме на читалищата безплатно книги за милиони и милиони левове в размер до 3.000 лв. на всяко читалище.

Но нашата дейност отиде още по-нататък. Както знаете, Читалищният съюз създаде преди десет години читалищна кооперация, която на 9 септември имаше само 129.000 лв. делов капитал. При новия режим, при новата отечественофронтовска власт ние можахме да разгнем такава дейност, че днес кооперацията има 7.000.000 лв.

делов капитал и представлява една голяма читалищна кооперация, която има завиден свой магазин, който се помещава под Министерството на народната просвета. Читалищната кооперация, на която аз имам честта да бъда председател на управителния съвет, има за задача да обсеби всички издателства у нас, да си има свои печатници, да има свои кина с принадлежностите им, изобщо да стане един здрав социален институт в помощ на държавата и народа, за да се отнеме възможността да се спекулира с книгата, да се продава скъпо, да се спекулира с труда на нашите млади литератори, които книгоиздателствата ги карат да изменят заглавията на книгите, да слагат съблазнителни заглавия, за да могат книгоиздателствата да печелят повече. Тези милиони, които се трупат от книгоиздателствата, трябва в бъдеще да отиват за масата, за народа.

Като свършвам, счима за нужно да кажа още няколко думи. Трябва да отбележа, че в първите редове на работата, която ние водихме срещу фашисткия режим, стояха младежи и възрастни хора, повечето от Работническата партия — комунисти. Всички мои другари, в единия и в другия управителен съвет, бяха млади и възрастни комунисти. Аз ви моля вас, представителите на всички други парламентарни групи, раздвижете вашите среди и изпатете будното и годното при нас да служи на духовното. Отделете се малко от политиката и елате там да видите каква голяма наслада вие ще получите, като слушате духовното. Като изключим само двама-трима, както спомена другарят от Социалдемократическата партия, и други някои от другите партии, масата, болшинството от читалищните дейци бяха все от Работническата партия. Те и днес са там. И нека не ви бъде чудно, ако ви кажа, макар че съм сдружен земеделец, че те имат превес и във Върховния читалищен съюз и в кооперацията, и във всички други прояви. Там има място и за нас. Елате, подайте си ръцете да работим за това голямо духовно дело.

Считам, че изпълних един свой дълг, като казах тези няколко думи досежно читалищата. Заявявам от името на парламентарната група на Българския земеделски народен съюз, че ние ще гласуваме по принцип законопроекта. (Ръкоплескания)

Председателстващ Георги Трайков: Има думата народният представител Любен Георгиев.

Любен Георгиев (р): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Предложеният от министъра на финансите законопроект за изменение и допълнение на закона за пенсията за изслужено време от 1932 г. е навременен. С него се внася по-голяма хармония и единство в системата на осигуряване служителите в държавните, общинските и частните предприятия, а така също се поправят и някои несправедливости и непълноти в съществуващия закон за пенсията за изслужено време. Така например, основателно се дава право на пенсия за изслужено време на лицата, които са били надничари в разни служби. Това е основното изменение на закона, което се прави с § 2 от законопроекта, с който се изменя чл. 5 от закона така: „Дава право на пенсия времето, прекарано на служба, плащана с заплата, месечно възнаграждение или надница“. Досега имаше случаи, когато едно лице е било на служба в частно предприятие и е било осигурено при фонда „Обществени осигуровки“, а същевременно има и изслужени години на държавна служба, но се лишаваше от право на пенсия, макар и общо прослуженото време да е било достатъчно за получаване право на пенсия. Сега с изменението на чл. 5 от закона се внася една справедливост за такива лица, и те ще добият право на пенсия.

Второ важно, съществено изменение, което се прокарва с § 4 от законопроекта, е това, че се признава за пенсия времето, прекарано във от служба до 9 септември 1944 г. на лицата, уволнени заради тяхната политическа дейност. Касае се за лица, уволнени по закона за защита на държавата и по закона за защита на нацията. Изобщо поправят се редица несправедливости, което се налагаше да се извърши от новата демократична отечественофронтовска държава. Същото право се признава и на лицата, които са взели участие в народноосвободителната войска, партизани, били политически затворници, интернирани в концентрационни лагери, в наказателно-трудови групи или били политически емигранти в чужбина до 9 септември 1944 г. Казано е обаче, че това време се защита най-много до 5 години.

Влас Власовски (к): А дето стояха по 15—20 години!

Любен Георгиев (р): Изменя се и чл. 7 от закона в смисъл, че след думите „офицерите и подофицерите“ се поставят думите „на нещатните участници във войните на фронта.“ Също така се създава следната нова алинея към чл. 7 от закона: „Изслуженото време от 9 септември 1944 г. до 31 октомври 1945 г. се защита двойно на офицерите и подофицерите, на военномобилизираните служители и на нещатните участници на фронта“ в Отечествената война. Това е действително едно много правилно и справедливо зачитане на ония лица, които дадоха живота си, дадоха кръвта си в Отечествената война против Германия.

Г-да народни представители! Пенсионният проблем е много труден и сложен проблем и е необходимо основно проучване, за да може той правилно и цялостно да бъде разгледан и да се осигури един екзистенци-минимум на пенсионерите. Това обаче може да стане само при окончателно стабилизиране стопанското положение на страната, което ще може да стане по-късно.

Друго важно, съществено изменение, което се прокарва с този законопроект, е това в чл. 57 от закона, който се изменя така: „Печената за изслужено време не може да се отстъпи или да се залага срещу задължение. Тя не подлежи на запов, освен за задълженията за издръжка и тези, посочени в чл. 61, и за задължения, произтичащи от престъпления и полупрестъпления“. Значи, оставя се на пенсионера правото, пенсията да му служи за препитание, за храна лично на него и на семейството му.

Едно друго изменение смятам, че трябва да бъде прокарано в чл. 78 от закона за пенсията, с който се дава еднократна помощ на

наследниците на починали пенсионери. Досега помощта беше 5.000 лв. Аз смятам, че тая сума може да се увеличи на 10.000 лв., поради изменилите се днес условия на живота.

При тези така кратки бележки, направени от мен по законопроекта, от името на парламентарната група на Радикалната партия заявявам, че ние ще гласуваме предложението законопроект по принцип, като си запазваме правото в комисията да предложим някои изменения и допълнения. (Ръкоплескания)

Председателстващ Георги Трайков: Няма записани други съзрения. Ще пристъпим към гласуване. Който от г-да народните представители приема на първо четене законопроекта за изменение и допълнение на закона за пенсията за изслужено време от 1932 г., моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към точка втора от дневния ред:

Второ четене на законопроекта за прехвърляне върху СССР собствеността на германското имущество в България.

Моля г-на докладчика да докладва законопроекта.

Докладчик Георги Божков (з): (Чете)

ЗАКОН

за предаване на Съветския съюз в собственост германското имущество в България.

Председателстващ Георги Трайков: Който приема заглавието на законопроекта, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Георги Божков (з): (Чете)

„Чл. 1. Въз основа на решението на Берлинската конференция на Трите сили от 17 юли — 2 август 1945 г., в качеството на частична компенсация за щетите и страданията, причинени от Германия на Съветския съюз, предават се в собственост на Съветския съюз принадлежащите по-рано на Германия и нейните юридически и физически лица имущества (акции, активи, права и други имущества), които са се намирали в България на 5 септември 1944 г. и са изброени в списък, съгласуван от Министерския съвет със Съюзната контролна комисия.

Германското имущество подлежи на предаване с всички приращения до деня на предаването му на Съветския съюз.

Г-да народни представители! Във втората алинея на този член комисията променя думите „до деня“ в „към деня“.

Председателстващ Георги Трайков: Който приема чл. 1, както се докладва, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Георги Божков (з): (Чете)

„Чл. 2. Постановленията на настоящия закон се разпростират също:

а) върху всякакъв род имущество, принадлежащо на клонове на германски дружества и върху всички германски имущества, които в момента на издаването на закона не са включени в горепоменатите списъци или бъдат установени по-късно.

б) върху германските имущества, намиращи се в разпореждането на каквито и да било, без изключение, физически и юридически лица и учреждения, в това число и държавните и държавно-автомомилите учреждения и общините.

Председателстващ Георги Трайков: Който приема чл. 2, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Георги Божков (з): (Чете)

„Чл. 3. Министерът на външните работи и на изповеданията, комисар по изпълнение Съглашението за примирие от 28 октомври 1944 г., прилага всички необходими мерки, за да се обезпечи пълното и своевременно предаване в собственост на Съветския съюз на всички германски имущества, посочени в членове 1 и 2.“

Председателстващ Георги Трайков: Който приема чл. 3, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Георги Божков (з): (Чете)

„Чл. 4. Предаването на германските имущества на Съветския съюз се извършва по разпореждания на комисаря по изпълнение Съглашението за примирие от администратора на надзора върху неприетелските имоти в срокове и по ред, съгласувани със Съюзната контролна комисия.

До предаването на това имущество на Съветския съюз то се намира под управлението на администратора на надзора и стои под отговорността на управителя и държателите на германското имущество.“

Председателстващ Георги Трайков: Който приема чл. 4, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Георги Божков (з): (Чете)

„Чл. 5. Акциите и дяловете от каквато и да била ценност, които са принадлежали на германски юридически и физически лица, и в установените, съобразно чл. 4 срокове, не са предадени на Съветския съюз, се анулират и надлежните органи или съответните лица са длъжни в 15-дневен срок от деня на извършената публикация за анулирането да издадат законни свидетелства, заменящи анулираните акции и дялове.“

Председателстващ Георги Трайков: Който приема чл. 5, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Георги Божков (з): (Чете)

„Чл. 6. Надлежните органи са длъжни в десетдневен срок от деня на предаването на съответното германско имущество и другите активи в собственост на Съюза на съветските социалистически републики да извършат в ипотечните и други книги и документи изписванията от закона вписвания за прехвърлянето на правото на собственост върху Съветския съюз, в лицето на упълномощени от него органи или лица.“

В този член след думата „вписвания“ се прибавят думите и „формалности“.

Председателстващ Георги Трайков: Който приема чл. 6, както се докладва, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Георги Божков (з): (Чете)

„Чл. 7. Предаването на германското имущество на Съветския съюз се извършва по актове, съставени в четири екземпляра и подписани от управителя и държателите на германското имущество, като представители на предаващата страна, и компетентните съветски лица, като представители на приемащата страна.

Тия актове, скрепявани в петдневен срок от датата на съставянето им с подписа и печата на комисаря по изпълнение Съглашението за примирие или на упълномощено от него лице, имат сила на акт за правото на собственост на Съюза на съветските социалистически републики върху това имущество.“

В този член думите „или на упълномощено от него лице“ се заличават.

Председателстващ Георги Трайков: Който приема чл. 7, както се докладва, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Георги Божков (з): (Чете)

„Чл. 8. Щетите, причинени на германското имущество (отнемане, разхищение, укриване, повреждане на имуществото или други действия, прелятстващи предаването на тия имущества и активи на Съветския съюз, след 5 септември 1944 г., до деня на предаването на Съветския съюз се възмездяват от българската държава на Съветския съюз, при което лицата, виновни за причиняването на щетите, отговарят по наказателен ред и носят материална отговорност пред българската държава.“

В този член думата „отнемане“ на първия ред се заменя с думата „присвояване“.

Председателстващ Георги Трайков: Който приема чл. 8, както се докладва, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Георги Божков (з): (Чете)

„Чл. 9. Компетентните съветски органи и лица, приемащи германското имущество, имат правото да получават, без каквито и да било затруднения, всякакъв род данни за тия имущества и специално да преглеждат книгите, отчетите, кореспонденцията и други отнасящи се до тия имущества документи и изобщо да извършват всички проверки, които намерят за необходими.“

Председателстващ Георги Трайков: Който приема чл. 9, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Георги Божков (з): В чл. 10 думите „неприятелски по-данни“ стават „неприятелски собственици“ и след думите „в пределите на“ се прибавят думите „стойността на“ и чл. 10 добива следната редакция: (Чете)

„Чл. 10. Вземанията на трети лица, с изключение на собственици (в това число юридическите и физическите лица), отнасящи се до предаването на Съветския съюз германското имущество и почиващи на неоспорими доказателства, могат да бъдат предадени към новия собственик в пределите на стойността на приетото от него съответно германско имущество в тримесечен срок, при което казаните вземания се изключват, ако са възникнали в периода от 22 юни 1941 г. до 28 октомври 1944 г., а също и след 28 октомври 1944 г., ако тия вземания са произлезли от сделки, за които Съюзната контролна комисия не е дала съгласието си.“

Председателстващ Георги Трайков: Който приема чл. 10, както се докладва, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Георги Божков (з): (Чете)

„Чл. 11. Всички закони, укази, окръжни и други разпореждания, противоречащи на настоящия закон, се обявяват за недействителни в съответната им част.“

Председателстващ Георги Трайков: Който приема чл. 11, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Георги Божков (з): (Чете)

„Чл. 12. Всички действия по прехвърляне правото на собственост върху имуществото, посочено в членове 1 и 2, се освобождават от всякакви данъци, мита, такси и всякакви сборове, в това число и гербов налог.“

Председателстващ Георги Трайков: Който приема чл. 12, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Георги Божков (з): (Чете)

„Чл. 13. Правилниците, заповедите, упътванията и други разпореждания за реда на предаването на германските имущества в собственост на Съюза на съветските социалистически републики се издават от комисаря по изпълнение Съглашението за примирие, след съгласуване със Съюзната контролна комисия.“

Председателствуващ Георги Трайков: Който приема чл. 13, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Георги Божков (з): (Чете)

„Чл. 14. За неизпълнение или отклоняване от изпълнението на настоящия закон и на издадените за прилагането му инструкции и разпореждания виновните се наказват с тъмничен затвор до три години или с глоба в размер на двойната стойност на подлежащото на предаване имущество, при което виновните не се освобождават от задължението за предаване на имуществото.“

Председателствуващ Георги Трайков: Който приема чл. 14, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Георги Божков (з): (Чете)

„Чл. 15. Сключените без съгласуване със Съюзната контролна юмсия сделки от всякакъв вид или извършените действия и юридически актове от всякакъв вид, имащи за предмет предизваните на Съветския съюз германски имущества, се обявяват за недействителни.“

Председателствуващ Георги Трайков: Който приема чл. 15, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Който приема изцяло на второ четене законопроекта за предаване на Съветския съюз в собственост германското имущество в България, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Ръкоплескания)

Г-да народни представители! Постъпил е по частен ред законопроект за оформяване правата на лица, построили етажи или части от етажи върху чуждо място, подписан от съответното число народни представители.

Поради това, че комисията не е готова с законопроекта за държавния застрахователен институт, моля г-да народните представители да се съгласят, този законопроект да се разгледа в утрешното заседание.

Г-да народни представители! За утрешното заседание председателството предлага следния дневен ред:

1. Одобрение на предложението за одобрение 11. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 8 май 1946 г., прото-

кол № 53 — относно разрешаването да не се издават наказателни постановления по актовете за констатирани излишъци и недомъци при пренасянето на вината от реколта 1944 г. за изваряване на спирт в спиртните фабрики.

Първо четене на законопроектите:

2. За освобождаване вносителите на временно внесени в страната тютюнови амбалажни материали от задължението да бъдат изнесени, поради това, че са изостанали, по причина преместване на границата на след 9 септември 1944 г., в гръцки и югославянски области.

3. За разрешаване безмитен внос на дрехи (ушити или на плат), бельо, обувки и лекарства в малки количества за лични нужди, изпращани на българи от странство от техни близки.

4. За допълнение на чл. 2, буква „г“, от наредбата закон за даване привилегии на наградените с „Ордена за храброст и знак му“.

5. За изменение и допълнение на закона за прехвърляне собствеността на държавното стопанство „Минкова махала“ край гара Бойчиновци, Михайловградско, от Министерството на земеделието и държавните имоти на Кооперативния земеделско-индустриален комбинат „Минкова махала“, гара Бойчиновци.

Второ четене на законопроектите:

6. За сключване заем в размер на 300.000.000 лв. от Българската земеделска банка за изплащане на отчуждени и закупени земи и сгради от Министерството на земеделието и държавните имоти.

7. За държавен застрахователен институт.

8. За изменение и допълнение на закона за длъжностите, пензовете, заплатите и възнагражденията на държавните служители.

9. За изменение и допълнение на закона за пенсията за изслужено време от 1932 г.

10. Одобрение решенията на прошетарната комисия, взети в заседанието ѝ на 8 май 1946 г., протокол № 7.

Който е съгласен с този дневен ред, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Йордан Пекарев (з): Няма ли да дойде ред за земеделските пенсии, за цените? . . .

Председателствуващ Георги Трайков: Вдигам заседанието.

(Вдигнато в 17 ч. 55 м.)

Подпредседател: ГЕОРГИ ТРАЙКОВ

Секретаря. { Д-р ГЕОРГИ СЛАВЧЕВ
ГЕОРГИ ХРИСТОВ

Началник на Стенографското отделение: ДОНЧО ДУКОВ